

виробництва товарів і послуг. Отже, безробіття заважає суспільству розвиватися і рухатися вперед з урахуванням своїх потенційних можливостей. У кінцевому підсумку це розглядається як зниження темпів економічного зростання, відставання обсягів збільшення валового національного продукту.

Недовикористання виробничих можливостей суспільства піддається прогнозуванню. Крім чисто економічних витрат, не можна скидати з рахунків і значні соціальні та моральні наслідки безробіття, її негативний вплив на суспільні цінності і життєві інтереси громадян. Безробіття, яким би рівнем воно не вимірювалося, це завжди трагедія для тих, хто не має роботи і не може отримати законне джерело існування. Більше того, його наслідки виходять далеко за рамки матеріального достатку. Тривала бездіяльність веде до втрати кваліфікації, що остаточно вбиває надію знайти роботу за фахом. Втрата джерела існування призводить до занепаду моральних підвалин, втрати самоповаги, розпаду сім'ї тощо. Саме тому держава не повинна покладатися на саморегулюючу роль ринку в питаннях зайнятості, а активно втручатися в цей процес.

Основними методами боротьби з безробіттям є такі:

По-перше, це створення умов для зростання самозайнятості. Сенс такого роду програм полягає в тому, що людям допомагають відкрити власну справу, щоб вони могли прогнати себе і свою сім'ю, навіть якщо їм не вдається знайти роботу за наймом.

По-друге, це створення умов для скорочення пропозиції праці. Очевидно, що чим менше людей претендують на робочі місця, тим легше знайти роботу навіть при тому ж числі вільних робочих місць. Скоротити число претендентів на ці місця і, більш того, вивільнити додатково готельні вакансії для безробітних цілком реально.

І, в-третьє, реалізація програм підтримки молодих працівників. Найважче безробіття вдаряє по літніх (їх уже ніхто не хоче брати на роботу через спад продуктивності праці і погіршення здоров'я) і наймолодшим (їх ще ніхто не хоче брати на роботу через низький рівень кваліфікації і відсутність досвіду).

З метою зниження безробіття серед молоді необхідно:

економічне стимулювання молодіжної зайнятості;

створення спеціальних фірм, що пропонують роботу саме молоді;

створення центрів навчання молодих людей тим професіям, шанси на зайнятість у яких найбільш високі.

Однією з наймасштабніших програм боротьби з безробіттям стала подія 15 жовтня 2012 року, ухвала програми сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 року. Очікується, що в результаті реалізації програми в 2017 році чисельність зайнятого населення збільшиться до 21,4 мільйона осіб, з яких офіційно працевлаштованими будуть не менш 17 мільйонів. Крім того, очікується, що рівень безробіття в Україні, розрахований за методологією Міжнародної організації праці (МОП), знизиться з 7,9 % у 2012 році до 6,3 % у 2017 році, а серед молоді він складе 13 % проти нинішніх 19 %. Слід додати, що Міжнародна організація праці попереджає, що світ зіткнувся з терміновою необхідністю створити в найближче десятиліття 600 мільйонів нових робочих місць, щоб забезпечити стійке зростання і зберегти соціальну єдність. У цілому рівень світового безробіття за прогнозами МОП у цьому році може вирости з 197 мільйонів до 202 мільйонів.

Отже, для кардинального вирішення проблем безробіття треба докорінно змінювати політику зайнятості. Не можна сьогодні пасивно стримувати безробіття. Тільки цілеспрямоване активне підвищення рівня зайнятості населення на діючих і на знову створюваних високоефективних наукомістких робочих місцях допоможе вивести економіку з глухого кута, дати простір розвитку ринкових і соціальних перспектив. Тому дослідження цього питання є основним у пошуку шляхів поліпшення подолання незайнятості.

Наук. керівн. Кліменко О. М.

Література: 1. Кучерявенко І. А. Макроекономіка: Практикум : навч. посібн. / І. А. Кучерявенко. – К. : Вікар, 2008. – 239 с. 2. Олійник О. В. Зовнішнє оцінювання (підготовка). Основи економіки. Репетитор / О. В. Олійник. – Х. : Факт, 2008. – 256 с. 3. Макроекономіка : навч. посібн. / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, В. М. Філатов та ін. ; під заг. ред. О. М. Кліменко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2011. – 250 с. 4. Економіка XXI: Міжнародний збірник наукових праць. – Донецьк : ДонНТУ, 2009. – Вип. 3. – С. 44–47. 5. Державна служба статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

Миросенко В. І.

УДК 331.52(477)

Студент 2 курсу
факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПРОБЛЕМИ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто проблеми на ринку праці України та пошук способів ліквідації проблем, пов'язаних із безробіттям.

Аннотация. Рассмотрены проблемы на рынке труда Украины и поиск средств ликвидации проблем, связанных с безработицей.

© Миросенко В. І., 2014

ISO

"Управління розвитком", № 4(167)2014

Annotation. Problems in the labour market in Ukraine were studied. Ways to solve the unemployment problems were investigated.

Ключові слова: безробіття, причини та наслідки безробіття, способи ліквідації безробіття.

Під час переходу до ринкової економіки Україна стикнулася з рядом проблем, однією з найсерйозніших є безробіття. Це явище в нашій країні набуло невід'ємного і зростаючого характеру, стало типовим для ринкової економіки.

Більшість науковців визначають безробіття як відсутність роботи у людей працездатного віку, що бажають працювати [1]. Воно спричиняє низку економічних та соціальних проблем, а також має значний негативний вплив на психологічний стан людей, що опинилися в даній ситуації. Збільшення рівня безробіття призводить до: зменшення рівня економіки країни, соціальних протиріч між класами суспільства, політичних заворушень тощо. Тому пошук способів ліквідації безробіття в Україні є актуальним.

Метою статті є визначення основних причин безробіття на ринку праці України та розробка напрямів його вирішення.

Дослідженню стану безробіття на ринку праці України та пошуку вирішення проблем, пов'язаних з безробіттям, підходящих для України присвячені праці О. Абрамова, П. Буряк, Л. Гальківа, О. Піжука, Ф. Прокопова, І. Моціна, В. Федоренка і т. д.

Безробіття є наслідком конкуруючого механізму ринкової економіки, тобто перевищення кількості бажаючих працювати над кількістю вільних робочих місць. Формування цього процесу залежить від багатьох чинників: величина території та природно-кліматичні умови країни, структура економіки, національні звичаї, політичний устрій суспільства країни і т. д. Таким чином, якщо в країні присутнє таке економічне явище, як наймана праця, то його завжди буде супроводжувати безробіття.

Також варто звернути увагу на несхожість ринку праці України та ринків праці інших країн. Головною різницею якого є існування чимало адміністративних, правових та економічних границь, що заважають вільному продажу робочої сили на вигідних умовах для працівника.

Основними причинами безробіття на ринку праці України є: нечітка державна політика розподілу бюджетних засобів; демографічна ситуація, тобто в країні спостерігається швидке старіння нації; зниження мобільності трудових ресурсів, людям зрілого віку важко змінити свою кваліфікацію; збільшення різниці доходів серед населення, що призводить до зменшення попиту на предмети масового споживання; нелегальне працевлаштування, робота без оформлення через більшу зарплатню; неможливість працевлаштування таких груп населення, як молодь без досвіду роботи, жінок з маленькими дітьми, інвалідів; несвоєчасні виплати заробітної плати; недотримання трудового законодавства роботодавцями і багато інших [1].

Значної шкоди Україні завдала світова фінансова криза. Найбільшого скорочення зайнятості на початку кризи зазнали такі сектори, як промисловість та будівництво [2]. Порівнюючи рівень безробіття серед населення віком 15 – 70 років за перше півріччя 2009 року з відповідним періодом 2008 року, можна зробити висновок про зростання рівня безробіття з 6,2 до 9,1 % відповідно [3].

Кількість зареєстрованих безробітних на кінець жовтня 2013 року складає 394,6 тис. осіб, що у відсотковому відношенні до працездатного населення є 1,4 %. Варто зазначити, що кількість безробітних працездатного віку (за методологією Міжнародної Організації Праці), у середньому за перше півріччя 2013 року складає 1 642,9 тис. осіб, у відсотковому відношенні – 8 % [3]. Ці дані наведені на рисунку.

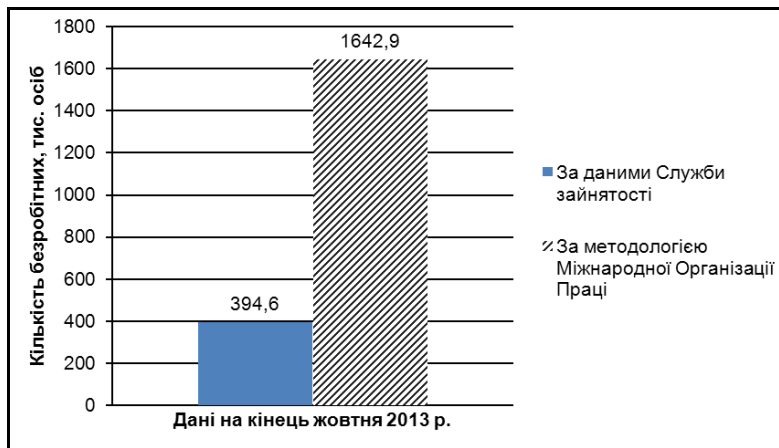

Рис. Кількість безробітних в Україні на кінець жовтня 2013 року

Різниця в статистичних підрахунках вказує на те, що тільки кожен 3 – 5 безробітний реєструється в Службі зайнятості.

У таких умовах політика держави на ринку праці має бути спрямована на скорочення рівня безробіття, тобто забезпечення можливості реалізації своєї трудової активності всім громадянам [4]. У боротьбі з безробіттям на першому місці повинно стояти зменшення невідповідності кількості непрацюючих людей і кількості вільних робочих місць. Тому активна політика держави має налічувати в собі заходи, спрямовані на: збільшення кількості робочих місць не лише в державному, а й в приват-

ному секторах економіки країни; забезпечення відповідності між професіями працівників та робочими місцями певних професій через навчальні курси; покращення самого процесу прийняття на роботу і т. д. [1].

Пасивна політика держави – це створення спеціальних фондів підтримки безробітного населення. Ступінь негативного впливу безробіття на стан у країні залежить від конкретних параметрів економічної ситуації. Щоб оцінити ступінь цього впливу, доцільно провести дослідження економічних і соціальних наслідків безробіття: скорочення обсягів виробництва валового національного продукту; зниження податкових надходжень до державного бюджету; зростання витрат на соціальну допомогу безробітним; знецінення наслідків навчання; масова дискваліфікація; посилення соціальної напруженості; зниження трудової активності [5].

Безробіття, як видно з багатьох досліджень, призводить до негативних наслідків як для суспільства, так і для економіки в цілому. Тому головним завданням уряду держави має бути його зниження до допустимих показників, адже в умовах ринкової економіки безробіття, хоч і тимчасового, не уникнути. Також сприяти усуненню всіх факторів, що спричиняють безробіття: економічних, політичних, соціальних, психологічних і т. д.

Таким чином, необхідними заходами для зниження рівня безробіття на ринку праці України є: покращення системи державної служби зайнятості, беручи до уваги досвід інших країн; пільги та дотації організаціям та підприємствам та кожне нове робоче місце при збереженні вже існуючих; податкові пільги для новоутворених підприємств та організацій з метою збільшення на них кількості робочих місць; забезпечення роботою випускників вищих навчальних закладів для здобуття ними необхідного стажу роботи; допомога розширенню малого й середнього бізнесу; створення навчальних курсів із перекваліфікації робітників; підвищення заробітної плати на непопулярні професії (двіриники, прибиральники, працівники сільського господарства) і т. д.

Подальші дослідження в цьому напрямі треба спрямувати на створення механізму взаємодії держави, роботодавців та робітників для вирішення існуючих проблем безробіття на ринку праці України та запобігання виникненню нових.

Наук. керівн. Кліменко О. М.

Література: 1. Лопатіна К. А. Стан та напрями ліквідації проблеми безробіття в Україні / К. А. Лопатіна // Управління розвитком. – 2011. – № 16 (113). – С. 85–86. 2. Федоренко В. Г. Ринок праці в Україні та економічні тенденції в умовах світової економічної кризи / В. Г. Федоренко // Економіка та держава. – 2009. – № 1. – С. 4–5. 3. За даними Державної служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua. 4. Зайнятість: випробування кризою // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 4 (26 січня). – С. 6. 5. Гальків Л. І. Втрати людського капіталу України: чинник безробіття / Л. І. Гальків // Економіка і регіони. – 2009. – № 2. – С. 110–113. 6. Буряк П. Ю. Економіка праці й соціально-трудові відносини : навч. посібн. / П. Ю. Буряк, Б. А. Карпінський, М. І. Григор'єва. – К., 2009. – 336 с.

Квитка В. В.

УДК (338.24)

Студент 1 курсу

факультета міжнародних економічних отношений ХНЭУ им. С. Кузнеця

СОВРЕМЕННЫЕ МОДЕЛИ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ

Аннотация. Исследована смешанная экономическая система, которая в разных странах существует в виде различных моделей. Доказано, что в Украине происходит процесс формирования национальной модели смешанной экономики для повышения жизненного уровня людей.

Анотация. Досліджено змішану економічну систему, яка у різних країнах існує у вигляді різних моделей. Доведено, що в Україні відбувається процес формування національної моделі змішаної економіки для підвищення життєвого рівня людей.

Annotation. A mixed economic system presented by various models in different countries was investigated. Formation of a national model of mixed economy to improve the living standards of people is proved to take place in Ukraine.

Ключевые слова: экономическая система, смешанная экономика, модели экономических систем.

Економіческая система – совокупность взаимосвязанных и определенным образом упорядоченных элементов экономики, образующих экономическую структуру общества. Вне системного

© Квитка В. В., 2014